

Rikosseuraamuslaitos

Oikeusministeriön kannanotto vuoden 2025 tilinpäätöksestä

Oikeusministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisen perustellun kannanottonsa Rikosseuraamuslaitoksen vuoden 2025 tilinpäätöksestä.

Tilinpäätöskannanoton perustana ovat viraston tilinpäätös, joka sisältää toimintakertomuksen, sekä siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus.

Ministeriön yleisarvio Rikosseuraamuslaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta on tyydyttävä. Rikosseuraamuslaitos on saavuttanut tulossopimuksessa vuodelle 2025 asetetut tulostavoitteet pääosin.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallinen tuloksellisuus oli tyydyttävällä tasolla. Vankimäärän merkittävä kasvu vaikutti Rikosseuraamuslaitoksen tuloksellisuuteen. Henkilöstöresurssien niukkuus suhteessa rangaistusta suorittavien määrään aiheuttaa haasteita vankilaturvallisuudelle ja vaikuttaa mahdollisuuksiin järjestää kuntouttavaa toimintaa rangaistusta suorittaville.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.

Rikosseuraamuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on lisätä rangaistusta suorittavien valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan ja sijoittumista yhteiskuntaan tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin sekä estää rikosten tekeminen vankeusaikana. Rangaistusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano toteutetaan turvallisesti. Tavoitteena on oikeusturvan ja yhdenvertaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan vaikutus uusintarikollisuuteen on kuitenkin vain välillinen, eikä uusintarikollisuutta koskevien vuosittaisten tietojen perusteella voi tehdä suoria päätelmiä vuoden 2025 tuloksellisuudesta.

Vankilasta vapautuneiden uusintarikollisuus on hieman laskenut. Vuonna 2020 vapautuneista vankeista 59 prosenttia syyllistyi vähintään yhteen uuteen rikokseen, josta seurasi ehdoton vankeus tai yhdyskuntaseuraamus viiden seurantavuoden aikana, kun edellisenä vuonna osuus oli 62 prosenttia.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

Valvotun koevapauden kautta vapautuminen edistää yhteiskuntaan integroitumista. Valvotun koevapauden kautta vapautuneiden vankien uusintarikollisuus pysyi lähes samana (43 %) kuin vuonna 2024 (44 %). Yhdyskuntaseuraamusta suorittaneista 32 prosenttia palasi vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen (33 % vuonna 2024). Uusintarikollisuuden seuranta-aikaan ajoittui ilmiöitä, jotka heikentävät vuosien välistä vertailtavuutta, kuten tuomioistuimien ruuhkautuminen ja Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanon rajoitukset koronapandemian aikana sekä tilastointiuudistus Roti-asiakastietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Rikosseuraamuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Rikosseuraamuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Vuonna 2025 vankeja oli keskimäärin 3 545 (3 356 vuonna 2024). Vankilukua nostivat muun muassa viime hallituskaudella toteutetut lainmuutokset (seksuaalirikosuudistus ja tutkintavankeuslain säädännön muutos) ja tuomioistuinten rangaistuskäytännön ankaroituminen. Vankien määrä suhteessa henkilöstön määrään ei ole viime vuosina juurikaan muuttunut. Henkilötyövuosia oli 2 581 (2 565 vuonna 2024). Vuonna 2025 vankeja per henkilötyövuosi oli 1,5. Ulkomaan kansalaisten (839 vankia) päivittäinen keskimäärä nousi viime vuonna 22 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Alle 21-vuotiaiden (4 %) ja naisten (8 %) keskimääräiset osuudet pysyivät lähes ennallaan.

Yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määrä laski. Yhdyskuntaseuraamuksia oli suoritettavana keskimäärin 3 839 (3 941 vuonna 2024).

Rikosseuraamuslaitoksen vuodelle 2026 siirtyvien määrärahojen osuus oli 16,1 prosenttia talousarviossa ja lisätalousarvioissa myönnetystä määrärahasta (9,1 % vuonna 2024 ja 4,6 % vuonna 2023). Rikosseuraamuslaitoksen talustilanne on parantunut viime vuosina toteutettujen säästötoimenpiteiden ansiosta. Siirtyvän määrärahan kasvua selittää osittain viime vuodelle suunniteltujen menojen siirtyminen vuodelle 2026 ja osittain aikaisempien rakennushankkeiden ja ICT-menojen arvioitua alhaisemmat menot. Lisäksi aserikosuudistuksen toimeenpanon kertaluonteisiin menoihin osoitettiin lisärahoitus jo vuodelle 2025 vaikka menot eivät toteutuneet vielä kyseisenä vuonna.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Rikosseuraamuslaitos saavutti tavoitteensa osittain.

Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea on toistuvasti kiinnittänyt huomiota vangeille järjestettävän mielekkään toiminnan ja koulutetun henkilökunnan riittämättömyyteen sekä vankiterveydenhuollon resursseihin. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen useat tarkastushavainnot ja kannanotot viittaavat Rikosseuraamuslaitoksen resurssipuutteisiin (esim. EOAK/1621/2022, EOAK/6542/2017, EOAK1901/2/11).

Kansainvälisiin suosituksiin perustuva vaatimus vähintään kahdeksan tunnin ajasta vuorokaudessa sellin ulkopuolella ei toteutunut. Keskimääräinen toiminta-aika jäi 15,4 tuntiin viikossa (16 tuntia vuonna 2024). Yhdyskuntaseuraamusta suorittavien toimintaohjelmiin osallistuminen sen sijaan lisääntyi ja ylitti tavoitetaso. Yhdyskuntaseuraamusta suorittavista henkilöistä kuukausittain keskimäärin 8,6 prosenttia osallistui tuomituille suunnattuihin toimintaohjelmiin. Rikosseuraamuslaitos toteutti vuoden 2025 aikana lukuisia toiminnan sisältöä ja laatua parantavia hankkeita. Rikosseuraamuslaitos edisti tulostavoitteidensa mukaisesti yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa rangaistusta suorittavien palvelujatkumoiden varmistamiseksi ja väkivalta- ja seksuaalirikollisuuden ehkäisy- ja katkaisupalveluita on vahvistettu.

Suunnitelmallista ja asteittaista vapauttamista koskevissa tavoitteissa Rikosseuraamuslaitos jäi asetusta tavoitetasosta. Suoraan suljetusta vankilasta vapautuminen lisääntyi (47 %, 42 % vuonna 2024), ja entistä pienempi osa vangeista vapautui avovankilan, valvotun koevapauden tai vankilan ulkopuolisen kuntoutuslaitoksen kautta. Vankeusvangeista avolaitoksista vapautui 28,5 prosenttia (30 % vuonna 2024) ja valvotun koevapauden kautta 21,5 prosenttia (23 % vuonna 2024). Vankilan ulkopuoliseen kuntoutukseen sijoitettiin tavoitetta pienempi osuus sakkovangeista.

Vankimäärän nousun takia vankilat ovat vaikeassa yliasutustilanteessa. Vuonna 2025 keskimääräinen käyttöaste suljetuissa vankiloissa oli 114 prosenttia (108 % vuonna 2024) ja avovankiloissa 97

prosenttia (97 % vuonna 2024). Vankimäärän kasvusta huolimatta Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuus tilanne on pysynyt kohtuullisen vakaana. Turvallisuuspoikkeamia on kyetty ehkäisemään ja estämään sekä niiden vaikutuksia rajaamaan henkilöstön sitoutuneella ja ammattitaitoisella päivittäistyöskentelyllä vankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien kanssa. Rangaistusten täytäntöönpanon turvallisuutta on vahvistettu uudistamalla vankiloiden turvatekniikkaa.

1.2.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rikosseuraamuslaitos saavutti tavoitteensa osittain.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilötyövuositoteuma vuonna 2025 oli 2 581, joka on 16 henkilötyövuotta enemmän kuin vuonna 2024. Henkilötyövuosien lisäys kohdentui vankiloissa ja yhdyskuntaseuraamustoimistoissa tehtävään työhön. Rikosseuraamuslaitoksen resurssien varmistamiseen on kohdennettu lisämäärärahaa, joten henkilötyövuosimäärä ei ole kasvanut tavoitteiden mukaisesti.

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä laski edelleen vuonna 2025 (15,2 työpäivää/henkilötyövuosi, 15,4 vuonna 2024) ja myös työterveydenhuollon kustannukset laskivat. Rikosseuraamuslaitoksessa toteutettiin useita tulostavoitteiden mukaisia työhyvinvoinnin kehittämishankkeita, kuten vahvistettiin työkykykoordinaattoritoimintaa, kehitettiin varhaisen tuen käytäntöjä ja toteutettiin osatyökykyisten työssä jatkamista edistäviä ratkaisuja.

Alalle kouluttamattomien osuus valvontahenkilöstöstä on kasvanut vuodesta 2019 (7 %) vuoteen 2024 (14 %), mutta kasvu on taittunut vuonna 2025 (13 %). Epäpätevän valvontahenkilökunnan suuri määrä aiheuttaa riskejä toiminnan laadulle ja turvallisuudelle. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen perustutkintokoulutuksen aloituspaikkoja ja yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa on lisätty koulutetun henkilökunnan saatavuuden parantamiseksi.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Oikeusministeriö toteaa, että tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot antavat oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä kirjanpitoyksikön tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta valtion talousarviosta annetun lain mukaisesti. Rikosseuraamuslaitoksen tulee kuitenkin ottaa huomioon VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenvedon ja tilintarkastuskertomuksen havainnot 29.4.2026 (D/319/04.08.01/2025) ja huolehtia siitä, että työajan seurannan puutteet korjataan.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen tavoitteeksi asetettiin, että Rikosseuraamuslaitoksen strateginen toimeenpanokyky paranee, asiakkaita koskevien ratkaisujen ja seuraamusten sisällöt ovat yhdenmukaisempia ja Rikosseuraamuslaitoksen kyky järjestää toiminnot verkostoituneesti osana yhteiskunnan palvelujärjestelmää parantuu. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistus on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Rikosseuraamuslaitoksen esitys uudeksi organisaatiokenteeksi ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmäksi jätettiin oikeusministeriölle keväällä 2025 ja asiaa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle keväällä 2026. Organisaatiouudistuksen korjaavat toimenpiteet ovat olleet oikeansuuntaisia. Organisaatiouudistuksen tavoitteiden toteutumisesta tulee edelleen säännönmukaisesti arvioida, niistä raportoida ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla varmistetaan tavoitteiden toteutuminen.

Rikosseuraamuslaitoksen tulee huolehtia, että vuodelta 2025 ennakoitua suurempia siirtyviä määrärahoja kohdennetaan valvonta- ja ohjaushenkilöstön määrän nostamiseen, sillä tiukassa taloudellisessa tilanteessa ei ole todennäköistä saada lisämäärärahaa vankimäärän kasvun edellyttämään lisähenkilöstöön. Turvallisuuden kannalta vankiloissa tulee olla riittävä henkilöstömäärä suhteessa vankimäärään.

Rikosseuraamuslaitoksen tulee laatia pitkän tähtäimen kestävyystarkastelu ja kustannusanalyysit, joissa arvioidaan mm. toimintakyvyn ja -edellytysten kehitystä ja talouden sopeuttamistoimia sekä jo kohdistettuihin että uusiin säästöihin vastaamiseksi. Sopeuttamistoimissa tulee mahdollisuuksien mukaan varmistaa, etteivät ne kohdistu rikosseuraamusasiakkaiden kanssa tehtävään lähityöhön. Lisäksi tulee tukea henkilöstöä muutosten keskellä.

Rikosseuraamuslaitoksen tulee päivittää selvitys vankilaverkoston nykytilasta ja kehittämistoimista, missä varaudutaan ennustettuun vankimäärän kasvuun tulevina vuosina. Rikosseuraamuslaitoksen tulee toteuttaa toimitilahankkeet vankipaikkojen lisäämiseksi hallitusohjelman rangaistusten kiristämisen tarpeisiin julkisen talouden suunnitelmassa 2026–2029 osoitettujen määrärahojen puitteissa.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö vastaa seuraamusjärjestelmän ja rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvän lainsäädännön kehittämisestä.

Oikeusministeriö on valmistellut vankeus- ja tutkintavankeuslainsäädännön uudistuksia ja Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen toisen vaiheen edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

Oikeusministeriö on toteuttanut useita Petteri Orpon hallitusohjelman (2023–2027) mukaisia rangaistusten kiristämisiä koskevia hankkeita, kuten ehdonalaista vapautumista koskevien säännösten muuttaminen, aserikoslainsäädännön uudistus, rangaistusten koventaminen katujengirikollisuuteen liittyvistä rikoksista, alle rikosvastuikäisen lapsen rikokseen yllyttämistä koskeva uudistus, varmuusvankeus ja nuorisorangaistussäätelyn uudistus.

Oikeusministeriö valmistelee valtioneuvoston selonteon oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä ja tarvittavista toimenpiteistä syksyllä 2026.

Oikeusministeriö on osoittanut lisärahoitusta vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmassa rangaistusten ankaroittamisen vaikutuksiin ja vankipaikkojen lisäämiseen.

Oikeusministeri

Leena Meri

Osastopäällikkö

Ville Hinkkanen

Tiedoksi

Valtiokonttori
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö